Contributed by An Gordier, Anneleen Kenis, Matthias Lievens, Robin Van Royen, Lien Vrijders
dinsdag, 22 december 2009 - Last Updated dinsdag, 22 december 2009

Akkoord of geen akkoord, de klimaattop is mislukt. Dat is een ramp voor het klimaat. Hadden we dan toch beter de voorstellen geslikt zoals die aanvankelijk o.a. door het Deens voorzitterschap werden gelanceerd? In een meeting in de Kopenhaagse ‘Vrijstaat’ Christiania op maandag stelde Naomi Klein daarover: “In het Bella Center is een gevaarlijk proces bezig. Daar kondigt zich een echte catastrofe aan, een herkolonisering van het zuiden die verder gaat dan alles wat we tot nu toe hebben meegemaakt. We moeten die ramp voorkomen.”

Op woensdag 16 december voerden duizenden klimaatactivisten de daad bij het woord. In een geweldloze actie van burgerlijke ongehoorzaamheid trachtten we zo dicht mogelijk bij het Bella Center te geraken om er een alternatieve volksassemblee te houden. Honderden vertegenwoordigers van sociale bewegingen (en van enkele regeringen, o.a. de Boliviaanse) uit het globale zuiden zouden van binnen de conferentie tot bij ons komen, om samen een alternatieve agenda uit te werken, één die de klimaatproblematiek effectief wil aanpakken, en deze ook ziet als een kwestie van sociale rechtvaardigheid. De politie verhinderde de fusie hardhandig. De volksassemblee vond toch plaats, op straat, op een boogscheut van het conferentiegebouw. De stem die binnen werd gefnuikt, kreeg hier gehoor. Een vrouw uit Mexico vertelde hoe een multinational honderden windmolens wil neerplanten in haar regio, en de lokale bevolking daarvoor van haar grond wordt verdreven. Er volgden aanklachten tegen biobrandstoffen en tegen de aanleg van monoculturen die geacht worden koolstof op te slaan. Een Canadese vakbondsman laakte hoe men de huidige economische crisis tracht op te lossen door een nieuwe miljardenbusiness te ontwikkelen: de emissiehandel, even vatbaar voor speculatie en crises als elke markt, maar deze keer met het ecosysteem als inzet.

De volksassemblee maakt duidelijk dat er in Kopenhagen twee opties aanwezig zijn om de klimaatswijziging tegen te gaan. De eerste is die van een (ver)groen(d) kapitalisme. De theorie is dat uitstootrechten een prijs krijgen en bedrijven zo gestimuleerd worden om kostenefficiënt hun emissies te reduceren. De praktijk is dat het noorden zijn industrieel-economische dominantie veilig kan stellen, en compensaties afkoopt door in het zuiden bijvoorbeeld (doorgaans een armoedige vorm van) ‘natuur’ te creëren die koolstof moet opslaan. Dat is koolstofkolonialisme: ontwikkeling in het noorden en stilstand in het globale zuiden, klinkt het bij vertegenwoordigers van boerenbewegingen uit Azië, Afrika en Latijns-Amerika. Nadat bedrijven de wereld afstroopten op zoek naar goedkope arbeid en grondstoffen, volgt nu het gevecht om de private toe-eigening van de koolstofputten. In naam van natuurbehoud worden boeren van hun land verdreven. Niet enkel in de straten van Kopenhagen wordt klimaatpolitiek gemilitariseerd.

De andere optie is diegene die het internationale netwerk van sociale bewegingen ‘Climate Justice Action’ voorstaat: laat fossiele brandstoffen in de grond, herstel de ecologische schuld van het noorden aan het zuiden, kies voor voedselsoevereiniteit, herstel de commons in plaats van ze te privatiseren, maak van energie een zaak van de gemeenschap i.p.v. economische privébelangen. Dring de logica van de markt en de groei terug, ten voordele van een logica van democratisering en decentralisering. System change, not climate change: een systeem van oneindige groei is onmogelijk op een eindige planeet.

De afgelopen week was een voorlopig hoogtepunt van een mondiale sociaal-ecologische strijd die de komende decennia voluit op het voorplan zal komen. Welke vorm zal de noodzakelijke duurzaamheidstransitie aannemen? Zal die effectief zijn, en vooral: wie zal de rekening betalen? De

strijd start ongelijk. Binnen de conferentie werden klassieke WTO-technieken gebruikt, waarbij de rijke landen één en ander op voorhand informeel bedisselen, om vervolgens te pogen het aan de rest van de wereld op te dringen. Buiten de conferentie werd het (opmerkelijk vreedzame) protest simpelweg gecriminaliseerd.

De intelligentste citymarketing- of greenwashingcampagnes konden die tegenstelling niet verhullen. Het catchword ‘Hopenhagen’ werd door activisten omgevormd in ‘Jokenhagen, waar jouw stem preventief wordt gearresteerd.’ Sponsor Coca-Cola, ‘a bottle of hope,’ werd ‘a bottle of crapitalism.’ Vestas, een Deense multinational die windmolens produceert en die alomtegenwoordig was op reclamepanelen, werd eraan herinnerd dat zelfs in het groenste kapitalisme de winst nog altijd vóór de planeet en de mensen komt. Het bedrijf wilde recent de enige windmolenfabriek in het Verenigd Koninkrijk sluiten, niet omdat deze niet winstgevend was, maar omdat ze niet genoeg winst maakte. Wekenlang hielden de arbeiders de fabriek bezet, met steun van klimaatactivisten.

Exact tien jaar na Seattle is opnieuw een internationale top mislukt. In 1999 faalde de WTO, mede door het verzet van het zuiden en van activisten. Nu stoot de klimaattop op de limieten van wat mogelijk is als landen en bedrijven hun economische belangen voorop stellen en de klimaatcrisis willen aanwenden als investeringsopportuniteit. Er is nochtans een mogelijkheid voor iets anders en beter. Alleszins, over één ding bestaat geen twijfel: op de volgende topbijeenkomst (waarschijnlijk binnen een half jaar in Bonn) zullen we met nog veel meer activisten op straat zijn, en wie weet deze keer zelfs tot binnen de conferentie geraken…

De auteurs namen in Kopenhagen deel aan de acties georganiseerd door het internationale Climate Justice Action netwerk).

Gepubliceerd in De Morgen (21 december 2009)